

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 10.7.2015 r.
COM(2015) 327 final

**SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY
W SPRAWIE DZIAŁALNOŚCI UNII EUROPEJSKIEJ W ZAKRESIE ZACIĄGANIA
I UDZIELANIA POŻYCZEK W 2014 R.**

Spis treści

1.	Wstęp.....	3
2.	Działalność Unii Europejskiej w zakresie udzielania pożyczek	3
2.1.	Instrument wsparcia bilansu płatniczego	3
2.2.	Europejski mechanizm stabilizacji finansowej	5
2.3.	Instrument pomocy makrofinansowej.....	7
2.4.	Instrument pożyczkowy Euratomu	9
3.	Działalność Unii Europejskiej w zakresie zaciągania pożyczek.....	9
3.1.	Instrument wsparcia bilansu płatniczego	10
3.2.	Europejski mechanizm stabilizacji finansowej	10
3.3.	Pomoc makrofinansowa	11
3.4.	Euratom	12
4.	Europejski Bank Inwestycyjny	12
4.1.	Działalność EBI w zakresie udzielania pożyczek.....	12
4.2.	Działalność EBI w zakresie zaciągania pożyczek	13
5.	Zapewnienie stabilności finansowej w strefie euro	13
5.1.	Instrument pożyczkowy na rzecz Grecji	13
5.2.	Europejski Instrument Stabilności Finansowej.....	14
5.3.	EMS.....	14

1. WSTĘP

Komisja jest zobowiązana do corocznego informowania Parlamentu Europejskiego i Rady o wykorzystaniu różnych instrumentów pożyczkowych Unii Europejskiej.

W niniejszym sprawozdaniu przedstawiono operacje udzielania pożyczek realizowane w ramach poszczególnych instrumentów oraz odpowiadającą im działalność w zakresie zaciągania pożyczek.

Tabela 1: Zmiany operacji prowadzonych przez Unię Europejską (pozostające do spłaty kwoty główne – w mln EUR)

	EWWiS w likwidacji (1) (2)	Euratom (1)	Instrument wsparcia bilansu płatniczego	Pomoc makrofinansowa	Europejski mechanizm stabilizacji finansowej	Suma
2010	219	466	12 050	500		13 235
2011	225	447	11 400	590	28 000	40 662
2012	183	423	11 400	545	43 800	56 351
2013	179	386	11 400	565	43 800	56 330
2014	192	348	8 400	1 829	46 800	57 569

(1) Zastosowano kursy wymiany z dnia 31 grudnia każdego roku.

(2) Europejska Wspólnota Węgla i Stali znajduje się od roku 2002 w stanie likwidacji. Termin wymagalności ostatnich obligacji wyemitowanych przez EWWiS upływa w roku 2019.

2. DZIAŁALNOŚĆ UNII EUROPEJSKIEJ W ZAKRESIE UDZIELANIA POŻYCZEK

Wsparcie finansowe dla państw trzecich i państw członkowskich w formie pożyczek dwustronnych finansowanych za pośrednictwem rynków finansowych i objętych gwarancją budżetową UE udzielane jest przez Komisję na podstawie różnych aktów prawnych Rady lub Rady i Parlamentu Europejskiego, w zależności od celu takiego wsparcia¹. Spójność wsparcia finansowego dla państw trzecich z ogólnymi celami działań zewnętrznych UE zapewniają Komisja i Wysoki Przedstawiciel Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa wspierani przez Europejską Służbę Działań Zewnętrznych (ESDZ).

2.1. Instrument wsparcia bilansu płatniczego

Wsparcie bilansu płatniczego na podstawie art. 143 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) i rozporządzenia Rady (WE) nr 332/2002 z dnia 18 lutego 2002 r.

¹ Działalność Komisji w zakresie zaciągania i udzielania pożyczek została szczegółowo przedstawiona na stronie: http://ec.europa.eu/economy_finance/eu_borrower/index_en.htm.

ustanawiającego instrument średnioterminowej pomocy finansowej dla bilansów płatniczych państw członkowskich (rozporządzenie w sprawie bilansu płatniczego)² przybiera formę udzielanych przez Unię pożyczek średnioterminowych. Jest ono zazwyczaj przyznawane w powiązaniu ze wsparciem finansowym ze strony Międzynarodowego Funduszu Walutowego (MFW) i innych pożyczkodawców wielostronnych, takich jak Europejski Bank Inwestycyjny (EBI), Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju (EBOR) lub Bank Światowy.

Wsparcie bilansu płatniczego jest udzielane decyzją Rady stanowiącej większością kwalifikowaną na zasadach określanych w poszczególnych przypadkach. Potencjalnymi beneficjentami są państwa członkowskie spoza strefy euro borykające się z poważnymi trudnościami w zakresie bilansu płatniczego. Instrument ten ma na celu złagodzenie obciążeń w zakresie finansowania zewnętrznego państw członkowskich będących beneficjentami oraz ustabilizowanie ich bilansu płatniczego. Udzielenie wsparcia jest uzależnione od spełnienia warunków dotyczących polityki gospodarczej, o których decyduje Rada po konsultacjach z Komitetem Ekonomiczno-Finansowym w sprawie projektu programu dostosowawczego, a warunki te są uzgodnione przez Komisję i państwo członkowskie korzystające z pomocy w protokole ustaleń podpisanym przed zawarciem umowy pożyczki. Stałe zapewnienie zgodności ze środkami określonymi w programie dostosowawczym jest regularnie kontrolowane i stanowi warunek wypłaty kolejnych transz pożyczki. Komisja, w imieniu Unii Europejskiej, pozyskuje wymagane środki finansowe na rynkach kapitałowych.

Komisja regularnie przedstawia Komitetowi Ekonomiczno-Finansowemu i Radzie sprawozdania dotyczące wykonywania rozporządzenia w sprawie bilansu płatniczego.

W 2008 r. w odpowiedzi na światowy kryzys gospodarczo-finansowy konieczne stało się ponowne aktywowanie instrumentu wsparcia bilansu płatniczego, przy czym w maju 2009 r.³ podwyższono jego pułap z 12 mld EUR do 50 mld EUR, tak by umożliwić UE szybką reakcję na ewentualne przyszłe wnioski o wsparcie bilansu płatniczego. Do dnia 31 grudnia 2014 r. Węgrom⁴, Łotwie⁵ i Rumunii⁶ przyznano wsparcie na łączną kwotę 16,6 mld EUR, z czego wypłacono 13,4 mld EUR.

W 2013 r. Rada przyjęła drugi program zapobiegawczej pomocy finansowej na rzecz Rumunii⁷ w wysokości maksymalnie 2 mld EUR. Wniosek o wypłatę transz może zostać złożony do dnia 30 września 2015 r.

W 2014 r. nie dokonano żadnych wypłat w ramach instrumentu wsparcia bilansu płatniczego. Pozostająca do spłaty łączna kwota kapitału wynosiła na koniec 2014 r. 8,4 mld EUR.

² Dz.U. L 53 z 23.2.2002, s. 1.

³ Rozporządzenie Rady (WE) nr 431/2009 z dnia 18 maja 2009 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 332/2002 ustanawiające instrument średnioterminowej pomocy finansowej dla bilansów płatniczych państw członkowskich (Dz.U. L 128 z 27.5.2009, s. 1).

⁴ Decyzja Rady 2009/102/WE z dnia 4 listopada 2008 r. w sprawie udzielenia Węgrom średnioterminowej pomocy finansowej Wspólnoty (Dz.U. L 37 z 6.2.2009, s. 5).

⁵ Decyzja Rady 2009/290/WE z dnia 20 stycznia 2009 r. w sprawie udzielenia Łotwie średnioterminowej pomocy finansowej Wspólnoty (Dz.U. L 79 z 25.3.2009, s. 39).

⁶ Decyzja Rady 2009/459/WE z dnia 6 maja 2009 r. w sprawie udzielenia Rumunii średnioterminowej pomocy finansowej Wspólnoty (Dz.U. L 150 z 13.6.2009, s. 8).

⁷ Decyzja Rady 2013/531/UE z dnia 22 października 2013 r. w sprawie udzielenia Rumunii zapobiegawczo średnioterminowej pomocy finansowej Unii (Dz.U. L 286 z 29.10.2013, s. 1).

Tabela 2: Wsparcie bilansu płatniczego – stan na dzień 31 grudnia 2014 r. (kwota kapitału w mld EUR)

Państwo	Kwota ustalona	Kwota wypłacona	Kwota spłacona	Kwota pozostająca do spłaty	Średni termin wymagalności pożyczki (w latach)
Węgry	6,5	5,5	4,0	1,5	5,0
Łotwa	3,1	2,9	1,0	1,9	6,6
Rumunia	5,0	5,0	0	5,0	7,0
Rumunia (zapobiegawcza pomoc finansowa)	2,0	0	0	0,0	0
Suma	16,6	13,4	5,0	8,4	

Operacje od dnia 31 grudnia 2014 r.

W styczniu 2015 r. kwota 1 200 mln EUR została zwrócona przez Łotwę, a kwota 1 500 mln EUR przez Rumunię, dzięki czemu pozostająca do spłaty łączna kwota kapitału obniżyła się do 5 700 mln EUR.

Szczegółowe informacje na temat operacji wsparcia bilansu płatniczego dostępne są na stronie:

http://ec.europa.eu/economy_finance/eu_borrower/balance_of_payments/index_en.htm

2.2. Europejski mechanizm stabilizacji finansowej

Europejski mechanizm stabilizacji finansowej został ustanowiony rozporządzeniem Rady (UE) nr 407/2010 z dnia 11 maja 2010 r., a jego podstawę stanowi art. 122 ust. 2 TFUE⁸. Europejski mechanizm stabilizacji finansowej jest w pełni objęty gwarancją budżetową UE i ma zdolność udzielania pożyczek na łączną kwotę maksymalnie 60 mld EUR.

Potencjalnymi beneficjentami pomocy w ramach europejskiego mechanizmu stabilizacji finansowej są państwa członkowskie napotykające trudności spowodowane przez poważne pogorszenie międzynarodowego otoczenia gospodarczo-finansowego. Korzystanie z tego mechanizmu jest uzależnione od spełniania warunków dotyczących polityki – w kontekście gospodarczego i finansowego programu dostosowawczego uzgodnionego na podstawie protokołu ustaleń zawartego między Komisją a państwem członkowskim korzystającym z pomocy – i podlega podobnemu procesowi decyzyjnemu jak w przypadku wsparcia bilansu

⁸ Artykuł 122 ust. 2 TFUE przewiduje możliwość przyznania pomocy finansowej państwom członkowskim, które znalazły się w trudnej sytuacji z powodu nadzwyczajnych okoliczności pozostających poza ich kontrolą.

płatniczego. Ocena potrzeb finansowych i regularny nadzór nad realizacją programu przeprowadzane są przez Komisję w porozumieniu z Europejskim Bankiem Centralnym (EBC) co najmniej raz na sześć miesięcy w odniesieniu do ogólnych warunków dotyczących polityki gospodarczej zawartych w programie dostosowawczym i co trzy miesiące w odniesieniu do weryfikacji spełniania przez państwo członkowskie warunków dotyczących polityki gospodarczej wiążących się z udzieleniem pomocy. Wszelkie konieczne zmiany w programie dostosowawczym omawiane są z państwem członkowskim korzystającym z pomocy. Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną, na wniosek Komisji podejmuje decyzję o wszelkich zmianach, jakie mają zostać wprowadzone w pierwotnych ogólnych warunkach dotyczących polityki gospodarczej, i zatwierdza zmieniony program dostosowawczy sporządzony przez państwo członkowskie korzystające z pomocy.

Europejski mechanizm stabilizacji finansowej został uruchomiony w 2011 r. dla Irlandii⁹ i Portugalii¹⁰, przyznając pożyczki w maksymalnej kwocie odpowiednio 22,5 mld EUR i 26 mld EUR. Łącznie przyznana pomoc, z uwzględnieniem wkładów Europejskiego Instrumentu Stabilności Finansowej, MFW i pozostałych państw członkowskich, sumuje się do kwoty, odpowiednio, 85 mld EUR i 78 mld EUR.

Tabela 3: Podział przyznanej pomocy (w mld EUR)

Państwo	Europejski mechanizm stabilizacji finansowej	Europejski Instrument Stabilności Finansowej	MFW	Pozostałe	Suma
Irlandia	22,5	17,7	22,5	22,3*	85,0
Portugalia	26,0	26,0	26,0		78,0
Suma	48,5	43,7	48,5	22,3	163,0

* 4,8 mld EUR od innych państw członkowskich (Zjednoczone Królestwo, Szwecja, Dania) oraz 17,5 mld EUR od Irlandii (skarb państwa i krajowy fundusz rezerw emerytalnych).

Od czasu wdrożenia europejskiego mechanizmu stabilizacji finansowej obniżenie marży naliczanej od stopy procentowej i wydłużenie terminów wymagalności zostało zatwierdzone i zastosowane do wszystkich pożyczek.

W marcu 2014 r. kwota 1 800 mln EUR została wypłacona Portugalii, a 800 mln EUR Irlandii (ostatnia transza).

W listopadzie 2014 r. kwota 400 mln EUR została wypłacona Portugalii (ostatnia transza).

Pozostająca do spłaty łączna kwota w ramach europejskiego mechanizmu stabilizacji finansowej wyniosła na koniec 2014 r. 46 800 mln EUR (Irlandia: 22 500 mln EUR, Portugalia: 24 300 mln EUR).

⁹ Decyzja wykonawcza Rady 2011/77/UE z dnia 7 grudnia 2010 r. w sprawie przyznania Irlandii pomocy finansowej Unii (Dz.U. L 30 z 4.2.2011, s. 34).

¹⁰ Decyzja wykonawcza Rady 2011/344/UE z dnia 30 maja 2011 r. w sprawie przyznania Portugalii pomocy finansowej Unii (Dz.U. L 159 z 17.6.2011, s. 88).

Irlandia zakończyła korzystanie z programu pomocy finansowej UE/MFW w lutym 2014 r.¹¹, a Portugalia wycofała się z programu w czerwcu 2014 r.¹²

Szczegółowe informacje na temat operacji europejskiego mechanizmu stabilizacji finansowej dostępne są na stronie: http://ec.europa.eu/economy_finance/eu_borrower/efsm/index_en.htm

2.3. Instrument pomocy makrofinansowej

Pomoc makrofinansowa jest udzielana państwom kandydującym do UE, potencjalnym państwom kandydującym i państwom sąsiadującym jako wsparcie w rozwiązaniu krótkoterminowych problemów w zakresie bilansu płatniczego i w stabilizacji finansów publicznych oraz jako zachęta do przeprowadzenia reform strukturalnych. Pomoc makrofinansowa ma charakter nadzwyczajny i przejściowy, a jej przyznanie jest obwarowane surowymi warunkami dotyczącymi polityki gospodarczej. Operacje pomocy makrofinansowej stanowią zazwyczaj uzupełnienie programów dostosowawczych MFW. Pomoc makrofinansowa może przybierać formę pożyczek lub bezzwrotnych dotacji.

W przypadku gdy państwo korzystające z pomocy nie wywiązuje się z obowiązku spłaty zadłużenia Komisja może uruchomić Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych¹³, tak by spłata zaciągniętej przez Komisję pożyczki została dokonana z tego funduszu¹⁴.

Jeśli chodzi o realizację pomocy makrofinansowej dla Ukrainy zatwierdzonej w 2010 r.¹⁵, która łącznie ze środkami finansowymi udostępnionymi w ramach poprzedniej operacji zatwierdzonej w 2002 r.¹⁶ wynosiła 610 mln EUR w formie pożyczek (MFA I), w lutym 2013 r. w ramach szczytu Ukraina-UE podpisano protokół ustaleń. Pierwsza transza w wysokości 100 mln EUR została wypłacona w maju 2014 r., a druga w wysokości 260 mln EUR – w listopadzie 2014 r.

W dniu 14 kwietnia 2014 r. Rada postanowiła udostępnić Ukrainie pomoc makrofinansową¹⁷ w formie pożyczek do maksymalnej kwoty 1 mld EUR, o maksymalnym terminie wymagalności wynoszącym 15 lat (MFA II), w celu pokrycia pilnych potrzeb Ukrainy w

¹¹ Decyzja wykonawcza Rady 2013/525/UE z dnia 22 października 2013 r. zmieniająca decyzję wykonawczą 2011/77/UE w sprawie przyznania Irlandii pomocy finansowej Unii (Dz.U. L 282 z 24.10.2013, s. 71).

¹² Decyzja wykonawcza Rady 2014/234/UE z dnia 23 kwietnia 2014 r. zmieniająca decyzję wykonawczą 2011/344/UE w sprawie przyznania Portugalii pomocy finansowej Unii (Dz.U. L 125 z 23.4.2014, s. 75).

¹³ Zob. rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 480/2009 ustanawiające Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych (wersja ujednolicona) (Dz.U. L 145 z 10.6.2009, s. 10). Jak dotąd nie odnotowano żadnego przypadku niewykonania zobowiązania w odniesieniu do pożyczek udzielonych w ramach pomocy makrofinansowej.

¹⁴ Chociaż spłata zaciągniętej pożyczki jest w ostatecznym rozliczeniu pokrywana z budżetu UE, Fundusz Gwarancyjny działa jako bufor płynnościowy chroniący budżet UE przed ryzykiem żądań zapłaty wynikających z niewykonania zobowiązania przez państwo korzystające z pomocy. Obszerne sprawozdanie dotyczące funkcjonowania funduszu zawiera dokument COM(2014) 214 oraz uzupełniający dokument roboczy służb Komisji SEC(2014) 129.

¹⁵ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 388/2010/UE z dnia 7 lipca 2010 r. w sprawie udzielenia pomocy makrofinansowej Ukrainie (Dz.U. L 179 z 14.7.2010, s. 1).

¹⁶ Decyzja Rady 2002/639/WE z dnia 12 lipca 2002 r. w sprawie udzielenia dodatkowej pomocy makrofinansowej Ukrainie (Dz.U. L 209 z 6.8.2002, s. 22).

¹⁷ Decyzja Rady 2014/215/UE z dnia 14 kwietnia 2014 r. w sprawie udzielenia pomocy makrofinansowej Ukrainie (Dz.U. L 111 z 15.4.2014, s. 85).

zakresie bilansu płatniczego określonych w programie gospodarczym rządu wspieranym przez MFW. Pierwsza transza w wysokości 500 mln EUR została wypłacona w czerwcu 2014 r., a druga, również 500 mln EUR – w grudniu 2014 r.

W dniu 15 maja 2014 r. Parlament Europejski i Rada postanowiły udostępnić Tunezji pomoc makrofinansową w maksymalnej kwocie 300 mln EUR, w całości w formie pożyczek, o maksymalnym terminie wymagalności wynoszącym 15 lat¹⁸.

W 2014 r. nie dokonano żadnych wypłat na podstawie decyzji w sprawie pomocy makrofinansowej przyjętych przez Parlament Europejski i Radę w 2013 r. w odniesieniu do Gruzji (46 mln EUR, z czego 23 mln EUR w formie pożyczek¹⁹), Republiki Kirgiskiej (30 mln EUR, z czego 15 mln EUR w formie pożyczek²⁰) i Jordanii (180 mln EUR, w całości w formie pożyczek²¹).

¹⁸ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 534/2014/UE z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie udzielenia pomocy makrofinansowej Republice Tunezyjskiej (Dz.U. L 151 z 21.5.2014, s. 9).

¹⁹ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 778/2013/UE z dnia 12 sierpnia 2013 r. w sprawie udzielenia dalszej pomocy makrofinansowej Gruzji (Dz.U. L 218 z 14.8.2013, s. 15).

²⁰ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1025/2013/UE z dnia 22 października 2013 r. w sprawie udzielenia pomocy makrofinansowej Republice Kirgiskiej (Dz.U. L 283 z 25.10.2013, s. 1).

²¹ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1351/2013/UE z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie udzielenia pomocy makrofinansowej Jordańskiemu Królestwu Haszymidzkemu (Dz.U. L 341 z 18.12.2013, s. 4).

Operacje od dnia 31 grudnia 2014 r.

Pierwszą transzę w wysokości 100 mln EUR wypłacono na rzecz Jordanii dnia 10 lutego 2015 r.

W dniu 15 kwietnia 2015 r. Parlament Europejski i Rada postanowiły udostępnić Ukrainie pomoc makroekonomiczną w ramach trzeciego programu pomocy makroekonomicznej w formie pożyczek do maksymalnej kwoty 1 800 mln EUR (MFA III)²².

Trzecią transzę w wysokości 250 mln EUR wypłacono na rzecz Ukrainy dnia 21 kwietnia 2015 r. (MFA I).

Pierwszą transzę w wysokości 10 mln EUR wypłacono na rzecz Gruzji dnia 21 kwietnia 2015 r.

Pierwszą transzę w wysokości 100 mln EUR wypłacono na rzecz Tunezji dnia 7 maja 2015 r.

Szczegółowe informacje na temat operacji pomocy makrofinansowej dostępne są w rocznym sprawozdaniu Komisji dla Rady i Parlamentu Europejskiego w sprawie realizacji pomocy makrofinansowej dla państw trzecich²³ oraz na stronie: http://ec.europa.eu/economy_finance/eu_borrower/macro-financial_assistance/index_en.htm.

2.4. Instrument pożyczkowy Euratomu

Instrument pożyczkowy Euratomu może być wykorzystywany do finansowania projektów w państwach członkowskich (decyzja Rady 77/270/Euratom) lub w niektórych państwach trzecich (na Ukrainie, w Rosji lub w Armenii) (decyzja Rady 94/179/Euratom).

W 1990 r. Rada ustanowiła pułap zaciąganych pożyczek na 4 mld EUR, przy czym odpowiednie decyzje w sprawie udzielenia pożyczek podjęto w odniesieniu do około 3,7 mld EUR, a kwotę 3,4 mld EUR wypłacono. Zgodnie z decyzją Rady w sprawie pułapu udzielanych pożyczek (77/271/Euratom, z późniejszymi zmianami) Komisja poinformuje Radę, kiedy zatwierdzona kwota wyniesie 3,8 mld EUR i w stosownym przypadku zaproponuje nowy pułap udzielanych pożyczek.

W 2013 r. Komisja przyjęła decyzję C(2013) 3496 w sprawie przyznania pożyczki Euratom do wysokości 300 mln EUR w celu wsparcia ukraińskiego programu poprawy bezpieczeństwa elektrowni jądrowych. Pożyczka wejdzie w życie, gdy wszystkie warunki dotyczące skuteczności zostaną w sposób zadowalający spełnione.

3. DZIAŁALNOŚĆ UNII EUROPEJSKIEJ W ZAKRESIE ZACIĄGANIA POŻYCZEK

W celu sfinansowania działalności w zakresie udzielania pożyczek określonej w decyzjach Rady Komisja jest upoważniona do pożyczania środków na rynkach kapitałowych w imieniu zarówno Unii Europejskiej, jak i Euratomu. Operacja zaciągnięcia pożyczki i odpowiadająca jej operacja udzielenia pożyczki są realizowane jako operacje równoległe, dzięki czemu dla budżetu UE nie wiążą się one z jakimkolwiek ryzykiem stopy procentowej ani ryzykiem

²² Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/601 z dnia 15 kwietnia 2015 r. w sprawie udzielenia pomocy makrofinansowej Ukrainie (Dz.U. L 100 z 17.4.2015, s. 1).

²³ COM(2014) 372 i SWD(2014) 193.

walutowym²⁴. Pożyczkom pozostającym do spłaty przez Komisję odpowiadają pozostające do spłaty pożyczki beneficjentów.

3.1. Instrument wsparcia bilansu płatniczego

W 2014 r. w ramach instrumentu wsparcia bilansu płatniczego na rynkach finansowych nie zaciągnięto żadnej pożyczki.

Pozostająca do spłaty łączna kwota pozyskana dla instrumentu wsparcia bilansu płatniczego wynosiła na koniec 2014 r. 8,4 mld EUR.

3.2. Europejski mechanizm stabilizacji finansowej

W 2014 r. zaciągnięto pożyczkę na kwotę 3 mld EUR w ramach dwóch transakcji. W marcu 2014 r. wyemitowano obligacje referencyjne na kwotę 2,6 mld (z terminem zapadalności dnia 4 kwietnia 2024 r. i o kuponie ze stopą procentową wynoszącą 1,875 %) w celu udzielenia pomocy Irlandii i Portugalii, co stanowiło część pakietu pomocy finansowej dla tych państw w ramach europejskiego mechanizmu stabilizacji finansowej.

W listopadzie 2014 r. wyemitowano obligacje o wartości 660 mln EUR (z terminem zapadalności dnia 4 października 2029 r. i o kuponie ze stopą procentową wynoszącą 1,375 %). Z tej kwoty 400 mln EUR wykorzystano na sfinansowanie ostatniej wypłaty na rzecz Portugalii w ramach europejskiego mechanizmu stabilizacji finansowej.

Te obligacje UE cieszyły się na rynku znacznym zainteresowaniem, w wyniku czego w księgach zamówień odnotowano znaczną nadsubskrypcję. Obligacje te kupowali inwestorzy należący do wszystkich istotnych grup inwestorów, a w szczególności inwestorzy długoterminowi (fundusze inwestycyjne, zarządzający aktywami, ubezpieczyciele i fundusze emerytalne), a także inwestorzy instytucjonalni.

Również na rynku wtórnym notowania tych obligacji UE kształtowały się zadowalająco i potwierdziły status UE jako pierwszoplanowego emitenta obligacji referencyjnych. Zgodnie z obliczeniami z wykorzystaniem danych pochodzących z 22 banków obrót obligacjami referencyjnymi UE na rynku wtórnym w 2014 r. miał wartość 26,3 mld EUR (w porównaniu z 31 mld EUR w 2013 r.).

Pozostająca do spłaty łączna kwota pozyskana dla europejskiego mechanizmu stabilizacji finansowej wynosiła na koniec 2014 r. 46,8 mld EUR.

Tabela 4: Operacje zaciągania pożyczek przez UE na europejski mechanizm stabilizacji finansowej w 2014 r. (w mln EUR)

Państwo	Data emisji	Termin wymagalności	Wielkość
---------	-------------	---------------------	----------

²⁴ Rozporządzenie ustanawiające europejski mechanizm stabilizacji finansowej dopuszcza jednakże prefinansowanie, gdyż upoważnia ono Komisję „do zaciągania pożyczek na rynkach kapitałowych lub od instytucji finansowych w najbardziej odpowiednim okresie między planowanymi wypłatami, tak aby zoptymalizować koszt finansowania i zachować swoją reputację jako emitenta Unii na rynkach”. Jakikolwiek wynikające z tego koszty przeniesienia są jednak ponoszone przez pożyczającego.

Irlandia (800), Portugalia (1 800)	25/03/2014	04/04/2024	2 600
Portugalia (400) ²⁵	12/11/2014	04/10/2029	400
Suma			3 000

3.3. Pomoc makrofinansowa

W 2014 r. przeprowadzono z powodzeniem cztery operacje zaciągania pożyczek w ramach pomocy makrofinansowej dla Ukrainy na następujące kwoty: 100 mln EUR dnia 20 maja, 500 mln EUR dnia 17 czerwca, 260 mln EUR dnia 12 listopada i 500 mln EUR dnia 3 grudnia.

Pierwszą transzę MFA I w wysokości 100 mln EUR wypłacono w maju 2014 r. Finansowanie zostało przeprowadzone poprzez skorzystanie z emisji 10-letniej obligacji UE o wartości 2,6 mld EUR wyemitowanej w marcu (zob. pkt 3.2 powyżej) i zwiększenie finansowania do kwoty 2,7 mld EUR.

Pierwszą transzę MFA II w wysokości 500 mln EUR wypłacono w czerwcu 2014 r. Finansowanie zostało przeprowadzone przez ponowne skorzystanie z emisji 10-letniej obligacji UE o wartości 2,6 mld EUR, co – po podwyższeniu emisji tej obligacji w maju o 100 mln EUR – jeszcze bardziej zwiększyło jej płynność poprzez podniesienie pozostającej do spłaty łącznej kwoty do poziomu 3,2 mld EUR.

Drugą transzę MFA I w wysokości 260 mln EUR wypłacono w listopadzie 2014 r. Kwota ta została objęta obligacją o wartości 660 mld euro wyemitowaną w listopadzie 2014 r. (zob. pkt 3.2 powyżej). Obligację tę wykorzystano w grudniu w celu sfinansowania drugiej transzy MFA II, w kwocie 500 mln EUR, zwiększając jej emisję do nowego poziomu 1,16 mld EUR. W przypadku emisji obligacji UE był to nowy rekord pod względem niskiego oprocentowania (1,363 %).

Pozostająca do spłaty łączna kwota pozyskana na potrzeby pomocy makrofinansowej wynosiła na koniec 2014 r. 1 828,6 mln EUR.

Tabela 5: Operacje zaciągania pożyczek przez UE na MFA w 2014 r. (w mln EUR)

Państwo	Opis	Data emisji	Termin wymagalności	Wielkość
Ukraina	Ukraina (MFA I)	20/05/2014	04/04/2024	100

²⁵ Wraz z kwotą 260 mln EUR na pomoc makrofinansową dla Ukrainy; zob. pkt 3.3 poniżej.

	Pierwsza transza			
Ukraina	Ukraina (MFA II) Pierwsza transza	17/06/2014	04/04/2024	500
Ukraina	Ukraina (MFA I) Druga transza	12/11/2014	04/10/2029	260
Ukraina	Ukraina (MFA II) Druga transza	03/12/2014	04/10/2029	500
Suma				1 360

3.4. Euratom

W 2014 r. w ramach Euratomu nie miała miejsca żadna operacja zaciągnięcia pożyczki.

4. EUROPEJSKI BANK INWESTYCYJNY

4.1. Działalność EBI w zakresie udzielania pożyczek

EBI finansuje albo *bezpośrednio* poszczególne projekty inwestycyjne, albo *przez pośredników finansowych* projekty o mniejszej skali realizowane przez MSP bądź władze lokalne lub gminy. EBI udziela również gwarancji kredytowych i pomocy technicznej oraz udostępnia kapitał wysokiego ryzyka.

W 2014 r. łączna wartość zatwierdzonych przez EBI operacji finansowania osiągnęła kwotę 77 mld EUR (w porównaniu z 71,7 mld EUR w 2013 r.).

Operacje finansowania prowadzone przez EBI mają wpływ na budżet UE wówczas, gdy są powiązane z gwarancjami UE lub innymi unijnymi środkami budżetowymi. Dotyczy to:

- operacji EBI z zakresu finansowania prowadzonych w ramach mandatu zewnętrznego w zakresie udzielania pożyczek (obejmującego państwa ubiegające się o członkostwo, kraje objęte polityką sąsiedztwa i partnerstwa, Azję i Amerykę Łacińską oraz Republikę Południowej Afryki). Takie operacje finansowania korzystają z gwarancji budżetu UE obejmującej ryzyko dłużnika typu państwo lub ryzyko polityczne. Osobne sprawozdanie na temat działalności zewnętrznej EBI w zakresie udzielania pożyczek w 2014 r. zostanie sporządzone przez Komisję w drugiej połowie 2015 r.;
- instrumentów finansowania opartych na podziale ryzyka, wykorzystujących budżet UE dla wsparcia określonych obszarów polityki unijnej (np. mechanizm finansowania oparty na podziale ryzyka na potrzeby projektów w zakresie badań i rozwoju oraz inicjatywa w zakresie obligacji projektowych).

W 2014 r. wolumen działań EBI z zakresu finansowania w państwach członkowskich UE wynosił 69 mld EUR, czyli 90 % łącznej kwoty pożyczek udzielanych przez EBI. W 2014 r. na operacje poza UE zatwierdzono kwotę 7,8 mld EUR, z czego 4,1 mld EUR jest objęte gwarancją UE dla Europejskiego Banku Inwestycyjnego na pokrycie strat poniesionych w związku z działaniami z zakresu finansowania wspierającymi projekty inwestycyjne poza granicami Unii („gwarancja UE”).

Gwarancja UE przyznana na podstawie decyzji 1080/2011/UE na okres upływający w dniu 31 grudnia 2013 r. została automatycznie przedłużona o 6 miesięcy, ponieważ nowa decyzja w sprawie udzielenia gwarancji UE dla działań EBI poza granicami UE nie została jeszcze przyjęta.

Nowa decyzja w sprawie udzielenia gwarancji UE dla działań EBI poza granicami UE²⁶ została przyjęta w dniu 16 kwietnia 2014 r. przez Parlament Europejski i Radę. Łączna wielkość kwot objętych mandatem opiewa na 27 mld EUR (plus dodatkowa nieobowiązkowa kwota w wysokości 3 mld EUR). Decyzja o uruchomieniu całości lub części dodatkowej kwoty zostanie podjęta przez Parlament Europejski i Radę zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą i na podstawie wyników przeglądu śródkresowego.

4.2. Działalność EBI w zakresie zaciągania pożyczek

Wobec niepewnej sytuacji na rynku ryzyko niewykonania założeń pozostawało wysokie w ciągu całego roku, zwłaszcza dla dużych transakcji referencyjnych. Znaczny popyt na obligacje EBI początkowo przyczynił się do zmniejszenia krótkoterminowych spreadów, zwłaszcza w euro. Agencje ratingowe utrzymały rating EBI na poziomie AAA, zwłaszcza wobec wdrożenia przewidzianego w 2012 r. podwyższenia kapitału.

W 2014 r. działalność EBI w zakresie zaciągania pożyczek osiągnęła wartość 61,6 mld EUR, a ich średni termin wymagalności wynosił 7,2 roku.

5. ZAPEWNIENIE STABILNOŚCI FINANSOWEJ W STREFIE EURO

W odpowiedzi na światowy kryzys gospodarczo-finansowy państwa członkowskie należące do strefy euro podjęły decyzje o zastosowaniu środków służących utrzymaniu stabilności finansowej w strefie euro i w całej Europie. Środki te przedstawiono poniżej i nie są one objęte gwarancją budżetu UE. Dodatkowe informacje na temat trzech istniejących instrumentów można znaleźć na stronie: http://ec.europa.eu/economy_finance/assistance_eu_ms/index_en.htm

5.1. Instrument pożyczkowy na rzecz Grecji

Po tym jak w dniu 2 maja 2010 r. ministrowie finansów państw strefy euro jednogłośnie uzgodnili udzielenie wsparcia Grecji²⁷, wraz z MFW ustanowiono wspólny trzyletni program zakładający pomoc finansową w wysokości maksymalnie 110 mld EUR, z którym wiązą się

²⁶ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 466/2014/UE z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie udzielenia gwarancji UE dla Europejskiego Banku Inwestycyjnego na pokrycie strat poniesionych w związku z działaniami z zakresu finansowania wspierającymi projekty inwestycyjne poza granicami Unii (Dz.U. L 135 z 8.5.2014, s. 1).

²⁷ Wsparcie ma formę pożyczek dwustronnych udzielanych przez pozostałe państwa członkowskie należące do strefy euro i łączonych centralnie przez Komisję, na warunkach określonych w ich deklaracji z dnia 11 kwietnia 2010 r.

surowe warunki dotyczące polityki²⁸ wynegocjowane z władzami Grecji przez Komisję i MFW w porozumieniu z EBC. Kwota pożyczek wypłacanych przez państwa członkowskie należące do strefy euro w ramach tego pierwszego programu wynosi 52,9 mld EUR, zaś MFW przyznał 20,1 mld EUR. Finansowe warunki instrumentu zostały dostosowane w grudniu 2012 r. (przedłużenie ostatecznego terminu wymagalności, zmniejszenie marży).

W dniu 14 marca 2012 r. ministrowie finansów państw członkowskich należących do strefy euro i MFW zatwierdzili drugi program dostosowań gospodarczych. W ramach tego programu do niewypłaconych kwot z pierwszego programu dodano 130 mld EUR. W drugim programie przewidziano zatem pomoc finansową w łącznej wysokości 164,5 mld EUR i wkład MFW w wysokości 19,8 mld EUR. Podczas gdy pierwszy program został ustanowiony jako umowa między wierzycielami dotycząca łączonych pożyczek dwustronnych udzielanych przez wspierające państwa członkowskie należące do strefy euro, a Komisja zapewniała koordynację i zarządzanie, drugi program jest finansowany za pośrednictwem Europejskiego Instrumentu Stabilności Finansowej.

5.2. Europejski Instrument Stabilności Finansowej

Europejski Instrument Stabilności Finansowej został utworzony przez państwa członkowskie strefy euro jako będąca ich własnością spółka z siedzibą w Luksemburgu i zaplanowany jako tymczasowy mechanizm pomocy na potrzeby udzielania pożyczek dla państw członkowskich należących do strefy euro znajdujących się w trudnej sytuacji, przy czym środki na udzielanie tych pożyczek uzyskiwane są poprzez emisję obligacji gwarantowanych przez państwa członkowskie należące do strefy euro. W październiku 2010 r. podjęto decyzję o utworzeniu stałego mechanizmu pomocy, czyli Europejskiego Mechanizmu Stabilności (EMS), która weszła w życie w dniu 27 września 2012 r. Od dnia 1 lipca 2013 r. EFSF nie angażuje się już w finansowanie nowych programów finansowania ani w nowe umowy w sprawie instrumentów pożyczkowych. Pozostaje on jednak aktywny w bieżących programach dla Grecji, Portugalii i Irlandii, gdzie jest on pożyczkodawcą (wraz z MFW i niektórymi państwami członkowskimi).

5.3. EMS

Od dnia 1 lipca 2013 r. EMS stał się stałym mechanizmem reagowania na nowe wnioski o pomoc finansową kierowane przez państwa członkowskie strefy euro.

Posiada on rzeczywistą zdolność udzielania pożyczek w wysokości 500 mld EUR. Łączny subskrybowany kapitał wynosi 704,8 mld EUR, kapitał wpłacony przez państwa członkowskie należące do strefy euro wynosi 80,5 mld EUR, a zadeklarowany kapitał na żądanie wynosi 624,3 mld EUR.

Europejski mechanizm stabilności (wraz z MFW) zapewnił pomoc finansową w celu ustabilizowania cypryjskiego sektora finansowego. Przyznał on również pomoc finansową rządowi Hiszpanii na dokapitalizowanie krajowego sektora bankowego.

²⁸ Główne elementy warunków dotyczących polityki zawarto w decyzji Rady z dnia 10 maja 2010 r. skierowanej do Grecji celem wzmocnienia i pogłębienia nadzoru budżetowego oraz wezwania Grecji do zastosowania środków służących ograniczeniu deficytu uznanemu za niezbędne w celu likwidacji nadmiernego deficytu (2010/320/UE). Warunki te wyjaśniono szczegółowo w protokole ustaleń zawartym między władzami Grecji a Komisją w imieniu państw członkowskich strefy euro.